

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
19. MAJ
1989

Letnik XLIV.
Štev. 36 (2459)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
1000 din

P. b. b.

J. Drnovšek
predsednik
Jugoslavije

Skupščina Jugoslavije je v ponedeljek potrdila novo predsedstvo države. Leto dni ga bo vodil Slovenec, 39-letni diplomirani ekonomist dr. Janez Drnovšek (slika), Slovenijo pa bo v Predsedstvu SFRJ zastopal prihodnjih pet let.

Po 34 letih: „7. člen ni izpolnjen“

Ob 34. obletnici podpisa Avstrijske državne pogodbe je tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm izjavil, da še slej ko prej niso izpolnjena najvažnejša določila te mednarodne pogodbe, in čeprav naj bi ta pogodba imela za slovensko narodno skupnost zaščitno funkcijo, je asimilacija v zadnjih 34 letih povzročila hude posledice.

V tiskovni izjavi je Sturm nadalje poudaril, da je zaradi restriktivnih ukrepov in manjšini sovražnega ozračja asimilacija napredovala do take mere, da je slovenska narodnostna skupnost ogrožena v svojem obstoju. Višek te politike pa nedvomno predstavlja ločitveni šolski model, ki ga je lani sprejel avstrijski parlament.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem ugotavlja, da Avstrija zaradi svoje manjšinske politike ni zrela za Evropo in od zvezne vlade zahteva, da končno izpolni 7. člen ADP po črki in duhu. V izjavi ZSO je tudi poudarjeno, da je nedopustno, da avstrijska vlada uresničuje jasno definiranih pravic povezuje z vstopom v narodnostni svet.

Seminar o manjšinah

V Evropski hiši Karl Brunner v Neumarktu na Štajerskem so tudi letos priredili mednarodni manjšinski seminar, ki je bil deležen velikega zanimanja. Glavne teme seminarja so bile položaj na južnem Tirolskem, razprava o etnični situaciji v Kanalski dolini ter vloga avstrijskih manjšin ob morebitnem vstopu Avstrije v Evropsko skupnost. *slika: Eggenberger*

„Sosvet brez enotnosti Slovencev nepomemben“

Tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm (slika) je v intervjuju za „Slovenski vestnik“ zavzel stališče do aktualnega vprašanja narodnostnega sosveta za koroške Slovence. Poudaril je, da v trenutni notranji situaciji koroških Slovencev ne bi bilo smiselno, da bi slovenski organizaciji zasedli mesta v sosvetu. Po mnenju tajnika ZSO bi bil sosvet brez enotnosti med obema organizacijama v najvažnejših vpraša-

njih nepomemben in bi izničil možnosti za minimalne uspehe, ki bi jih bilo mogoče doseči v tem posvetovalnem organu.

Kot smo poročali, je ustavna služba pri Uradu zveznega kanclerja v začetku meseca maja sprožila postopek za sestav sosveta za slovensko narodno skupnost, do katerega bodo koroške stranke, obe osrednji organizaciji koroških Slovencev ter cerkev zavzele svoja stališča. Predlog ustavne službe je po

mnenju strokovnjakov iz več vidikov pravno kot tudi politično sporen in ne bo zdržal pritožb na nadrejene instance.

Sturm: „To je zadeva pravnikov, ki se bodo ukvarjali s tem vprašanjem. Nas bolj zanimajo narodnopolitične okoliščine glede tega vprašanja.“

Zvezna vlada je februarja 1988 predložila tako imenovani memorandum v trenutku, ko se je v bistvu že odločila, da uresniči koroški loče-

valni šolski model. V njem je zagotovila, da bo poleg točk, ki jih je že odobril prejšnji zvezni kancler Sinowatz, ustanovila tudi javno dvojezično trgovsko akademijo v Celovcu.

Zveza slovenskih organizacij je po predložitvi memoranduma nekajkrat opozorila na izpolnitev te obljube oz. želela obvezujoč časovni načrt za realizacijo akademije. V tem primeru bi, ob tem, da bi še nadalje vztrajala na *(dalje na 2. strani)*

PREBERITE

- 2 Visokošolske volitve: Odpoved konservativcem
- 3 Razvojno-politični teden v Celovcu
- 4/5 Zadrugi list ob 100-letnici Posojilnice-Bank Celovec
- 6 Kulturne novice in koledar prireditvev
- 7 Tedenski televizijski in radijski spored
- 8 Šport: turnir šahistov iz štirih držav v nedeljo v Bilčovsu

POZOR: Naslednja številka Slovenskega vestnika bo izšla v sredo, 24. maja 1989!

Županja v Bilčovsu?

Bo dvojezična občina Bilčovs prva občina na Koroškem, ki bo imela županjo? Gotovo je, da so kretnice že postavljene v to smer, saj se je na letnem zborovanju vladajoče SPÖ v Bilčovsu večina članov izrekla za Stefi Quantschnig (slika zgoraj), absolventko slovenske gimnazije, kot županjo v primeru, da bi sedanji župan Hanzi Ogris oddal svojo funkcijo prvega moža v občini še pred iztekom legislaturne periode občinskega odbora. To pa se bo po vsej verjetnosti tudi zgodilo.

Scheucher odstopil, SPÖ bo bojkotirala izvolitev Haiderja

Boj za prvo pozicijo v koroški ljudski stranki je odločen! Dosedanji predsednik dipl. trg. Harald Scheucher je resigniral pred „umazano kampanjo nekaterih vodilnih funkcionarjev v stranki.“ Odstop Scheucherja od vseh strankarskih funkcij – ostal bo kot „izvoljeni poslanec“ v koroškem deželni zboru – pomeni, da bo na nedeljskem izrednem občnem zboru koroške ÖVP za predsednika kandidiral kot edini dr. Kristoph Zernatto, ki je tudi predviden za namestnika deželnega glavarja v novi Haiderjevi koaliciji med ljudsko stranko in svobodnjaki.

Glede izvolitve Haiderja za novega deželnega glavarja pa je Scheucher na tiskovni konferenci dejal, da bo „gotovo“ glasoval zanj, „saj je prav on vzpostavil prve stike s svobodnjaki s ciljem, da se na Koroškem prepreči izvolitev socialističnega deželnega glavarja.“

Z glasovanjem za Haiderja pa bodo morali Scheucher, ostali ÖVP-jevci in svobodnjaki počakati še do 30. ali 31. maja, saj bodo socialisti na seji deželnega zbora v sredo, 24. maja ob 15 uri namreč izvolitev Haiderja preprečili. Iz protesta bodo zapustili sejo, tako da deželni zbor ne bo sklepčen.

„Sosvet brez enotnosti nepomemben“

(nadaljevanje s 1. strani)

odklonilnem stališču do Zakona o narodnostnih skupinah, vsaj za poskusno obdobje imenovala člane za sosvet. Do danes zvezna vlada v bistvu ni storila niti najmanjšega premika v tej smeri. Nasprotno, vodilni deželni politiki so se že izrekli proti taki ustanovitvi“.

Na vprašanje, zakaj torej ZSO vztraja na jasno definiranim zagotovilu za ustanovitev javne dvojezične trgovske akademije, pa je tajnik ZSO poudaril, da je državni poslanec Smolle, ko je avstrijski parlament sklepal o ločevalnem šolskem modelu, svoj pristanek utemeljeval s tem, da ima zagotovilo, da bodo poslej ravnatelj na dvojezičnih ljudskih šolah morali imeti kvalifikacijo iz slovenščine, to si bodo morali obvezno pridobiti tudi asistenčni učitelji in da bo ustanovljena strokovna komisija, ki bo tri leta spremljala ločevalni zakon in potem parlamentu predložila poročilo o ugotovitvah, na osnovi katerih bo mogoča sprememba zakona.

„Kakšna pa je realnost? Ravnatelj so še vedno poveli enojezični, če se asistenčni učitelji učijo slovenščine, se na lastno pobudo, strokovna spremljevalna komisija pa se je takoj spolitizirala in se poleg tega do zdaj komaj dvakrat sestala. Vanjo so vključeni zastopniki deželno-zborskih strank, tako da iz doslednejših izkušenj lahko sklepamo, da bo komisija (če bo sploh še delovala) v bistvu potrdila koroško linijo v šolskem vprašanju. Verbalna zagotovila zvezne vlade je izničila koroška stvarnost“, je dejal dr. Marjan Sturm v razgovoru z uredništvom Slovenskega vestnika.

V predlogu ustavne službe zastopa avstrijsko ljudsko stranko v sosvetu Leo Uster, svobodnjaško pa Hubert Kotschnig. Oba bi se morala po Zakonu o narodnostnih skupinah priznati k slovenski narodni skupnosti ter delovati v njeno korist. Po mnenju

Sturma od obeh tó ni mogoče pričakovati.

„Narodni svet koroških Slovencev to ne moti, Zvezo slovenskih organizacij pa že. Prav pri tem se začne glavni problem sosveta. V situaciji, ko so politične ocene znotraj narodne skupnosti tako različne, (ocena Haiderja, novega dialoga, šolstva ipd.) pomeni vstop v sosvet nadaljevanje neenotnosti in s tem od vsega začetka onemogočanje kakršnihkoli malenkostnih uspehov“, meni tajnik ZSO.

„Dokler znotraj narodne skupnosti ni dogovora o najbistvenejših narodnopolitičnih zahtevah, dokler ni dosežen konsenz o načinu in ciljih, bo sosvet nadaljnji kamen spotike in razhajanja. Če kdo misli, da je ustavna služba sprožila formalno nekorekten postopek za formiranje sosveta zaradi naklonjenosti do ene izmed obeh osrednjih organizacij, se moti. Vzrok je lahko samo v tem, da upa na še večjo neenotnost in s tem na oslabitev slovenskega narodnostnega gibanja v celoti“, je poudaril dr. Sturm in menil, da vidi izhod iz nastale situacije v tem, da obe osrednji organizaciji v najkrajšem času izdelata najosnovnejša skupna stališča v tistih vprašanjih, ki so sporna, tako rekoč neki minimalni narodnopolitični program, o katerem naj bi razpravljali v vseh organiziranih strukturah koroških Slovencev. Na taki osnovi bi bil tudi možen sklep o vstopu v sosvet, če bi bil konsenzualen“, je zaključil tajnik ZSO.

2 19. maj 1989

SLOVENSKI VESTNIK

Odpoved konservativnim frakcijam in desnici

DUNAJ/CELOVEC. Nizka udeležba in velike izgube predvsem za konservativne meščanske študentske organizacije – to sta glavni značilnosti letošnjih volitev predstavnikov študentskega parlamenta. V osrednjem (vseavstrijskem) odboru Avstrijske visokošolske zveze je monarhistična JES izgubila kar štiri mandate. Nekoliko liberalnejša Aktionsgemeinschaft, ki ima ravno tako kakor JES svoje politično zaledje v avstrijski ljudski stranki, je zgubila tri mandate, vendar je s 25-imi kljub temu ostala najmočnejša frakcija odbora.

IGOR SCHELLANDER

En mandat so izgubili tudi socialistični študentje (VSSStö), s 14-imi mandati druga najmočnejša skupina. Na glasovih so pridobile razne protestne grupacije: komunistični študentje so lahko podvojili svoj mandat, nova Ekološka lista je dosegla prvi mandat, Vereinte Grüne österreichische Studenten so podvojili število svojih mandatov na štiri, ravno tako tudi na tehnični univerzi zasidrana progresivna Fachschaftsliste; na en mah pa je tri mandate pridobila tudi 'nova' Svobodnjaška študentska iniciativa s pomočjo svojega oboževanega idola Jörga Haiderja (pri tem gre seveda za naslednico desnoradikalnega RFS, ki v prete-

klih letih na univerzah skoraj ni imel nobene vloge več!). Po en mandat sta obdržali že tradicionalni listi šaljivcev „Die Rebellen vom Liang Shan Po“ ter PUV – Penner und Versager. V osrednjem odboru sta zastopani še Alternative Basisliste (3) in alternativni teologi (1).

Nizka udeležba – nasprotni argument o večjem številu pripuščenih volilcev zaradi ponovitve volitev iz leta 1987 je lahko dober izgovor – je vsekakor posledica skorumpiranosti vodilnih študentskih frakcij (AG in VSSStö), ki se v času masivnih študentskih protestov proti nesocialnim ukrepom koalicijske vlade nista odločno postavili proti politiki ÖVP in SPÖ, temveč sta raje vsaka zase barantali za zaprtimi vrati ter tako vzeli moč in vpliv širo-

kemu protestnemu štrajku avstrijskih študentov jeseni 1987. Medtem so mnogi študentje posledice te politike (finančno) že občutili na svoji koži...

Kakšen bo novi izvršni organ študentskega zastopstva, zaenkrat še ni jasno. Predsednik AG Thomas Solimann je dejal, da ne misli v prvi vrsti na ponoven koalicijski sporazum s socialisti, temveč da se bo najprej pogajal z manjšimi frakcijami.

Tudi na celovski univerzi se volitve Zveze visokošolcev niso končale dosti drugače, kot drugod po Avstriji. Medtem, ko je vseavstrijska frakcija „Aktionsgemeinschaft“/AG iz tabora ljudske stranke zgubila nekaj mandatov, pa je v Celovcu pridobila mandat. Mandat je zgubila frakcija JES, ki je osvojila najmanj glasov. Pravtako neuspešna je bila lista KRISTIN, frakcija, ki izhaja iz tabora svobodnjakov in je letos prvič nastopila na volitvah. Kljub temu, da skrajna desnica ni bila uspešna, pa je KRISTIN dobila na celovski univerzi 45 glasov. Nobenih sprememb ni bilo za socialistično frakcijo BKS/VSSStö. Čeprav se njihovo število mandatov ni spremenilo, pa so kljub temu odločno zmagali. Za šesti mandat jim je namreč manjkalo le 27 glasov. Svoj mandat pa je obdržala tudi Alternativna lista univerze/ALU.

Na celovski univerzi je bilo 3.430 volilnih upravičencev, volilo jih je 930 ali 27%, veljavnih pa je bilo 908 glasov. Socialistično frakcijo BKS/VSSStö je volilo 464 študentk in študentov, Aktionsgemeinschaft 242, Alternativno listo univerze 121 in JES 36. Razdelitev mandatov: BKS/VSSStö 5, AG in ALU 1. Jasna odpoved frakcij svobodnjakov pa je znamenje, da večina ne namerava prepustiti usode dežele desnemu krilu.

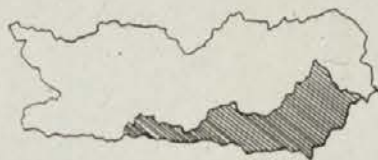
Tudi razstava „literatura“ iz polpreteklosti ni motivirala dodatnih volilcev za listo „Kristin“

Brnca: Slovo od Markove mame

BRNCA. – V sredo je bil na Brnci pogreb Terezije Gallob, p.d. Markove mame. Skromna žena je umrla v 89. letu svojega požrtvovalnega življenja. Bila je steber zavedne Markove družine in trdna opora svojemu možu, nekdanjemu predsedniku brnškega društva. Sorodnikom ob težki izgubi izrekamo iskreno sožalje.

Valentin Vavti †

Po dolgi bolezni je v Nonči vasi umrl višji šolski svetnik Valentin Vavti, star 65 let. Pokojnega, ki je deloval kot ravnatelj ljudske šole v Božjem grobu in kot pliberški mestni svetnik, so pokopali na binkoštni ponedeljek. Naj mu bo zemlja lahka!

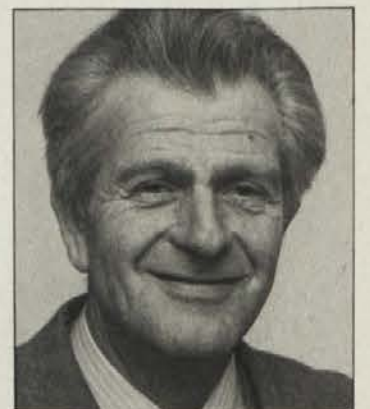
V ZRCALU

Vremenska napoved za kmetovalce

CELOVEC. – Koroška kmetijska zbornica bo v kratkem pripravila posebno ugodnost za kmete: na (zdaj še neznan) telefonski številki bo lahko vsak kmet zvedel za najnovejšo vremensko napoved. Strokovno vodstvo za to bo prevzel dr. Stockinger, ki skrbi tudi za vremensko napoved v radiu.

Kmetijska zbornica pa bo pri-

pravljala diferencirano napoved: kmetje bodo lahko zvedeli, kakšno bo vreme na zgornjem, srednjem in spodnjem Koroškem. Poklicati bodo morali le ustrezno telefonsko številko. To je vsekakor novost, saj je bila vremenska napoved doslej vedno vse preveč splošna, predvsem pa tudi ni bilo napovedi za krajše časovne presledke.

Novo občinsko vodstvo v Selah

V občini Sele so v sredo zvečer izvolili novega župana. Za naslednika dosedanjega župana Antona Hribernika je bil s 7 glasovi SPÖ in ÖVP izvoljen socialist Engelbert Wassner (slika levo), za mandatarja EL Fortunata Olipa pa so glasovali vsi 4 odborniki EL. Novi prvi pod-

župan je postal Franc Užnik (slika desno), drugi podžupan pa je ostal Fortunat Olip, ki je od odstopa Hribernika do volitev začasno vodil občino. Oba nova mandatarja na čelu občine sta zaprisegla pred okrajnim glavarjem dr. Wolfgangom Marchatom.

Drnovšek nastopil enoletni mandat

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pretekli ponedeljek so v Beogradu delegati Zvezne skupščine Jugoslavije razglasili nove člane predsedstva Jugoslavije s petletnim mandatom. To so dr. Janez Drnovšek, ki bo eno leto tudi predsednik kolektivnega vodstva države, enajsti po Titovi smrti, medtem ko bo podpredsednik dr. Borisav Jović iz Srbije, ki bo po enem letu verjetno nasledil Drnovška kot predsednik Predsedstva SFRJ. Ostali člani so še: Dragutin Zelenović iz Vojvodine, Riza Sapundžinja s Kosova, dr. Stipe Šušar iz Hrvaške in dr. Nenad Bučin iz Črne gore.

Ker volilni postopek v vseh republikah in pokrajinah ni potekal „normalno“, je bilo vodstvo države prvič v zgodovini razglašeno v nepopolnem sestavu, saj bosta člana predsedstva iz Makedonije in Bosne in Hercegovine znana šele v naslednjih tednih.

Ob nastopu funkcije predsednika Predsedstva Jugoslavije je dr. Drnovšek med drugim dejal, da novo politično vodstvo čakajo zelo zahtevne naloge kot so ponovna oživetev gospodarske rasti, zaustavitev inflacije ter dograditev gospodarskega in političnega sistema.

Novi predsednik Jugoslavije pa je zaključil z zagotovitvijo, da bo novo predsedstvo po svojih močeh storilo vse, da bo Jugoslavija demokratična država, ki bo v polni meri izkoristila svoje izkušnje pri graditvi samoupravnega socializma, da bodo v njej zaščitene pravice vsakega posameznika, in da v njej noben narod in nobena narodnost ne bosta imela občutka neenakopravnosti.

Prunč gost v Dunajskem krožku

Prof. dr. Erik Prunč, ki je pred nedavnim postal ordinarij inštituta prevajalcev v Gradcu, je bil pred kratkim gost Dunajskega krožka. Predavanje je bilo po tematiki – ustrezno glavnim dejavnostim referenta – razdeljeno na dve težišči: Prunč je kot slavist govoril o pomenu in vlogi Urbana Jarnika, ki ga je slovenistika (iz različnih, med drugim tudi političnih razlogov) podcenjevala, kot prevajalec pa se je posvetil problemom in perspektivam prevajalske vede, pri čemer mu ni zmanjkalo pikrih pripomb in mastnih anekdot iz življenjske prakse prevajalca.

Razvojna pomoč: Janko Messner (levo) predaja Krippu izkupiček od knjige.

Bodimo solidarni!

V okviru Razvojno-političnega tedna, ki se je posvetil predvsem vprašanju turizma v državah v razvoju (kako se tam, vedemo, kako z našo namišljeno vneto teptamo kulturne dobrine in običaje v teh državah, kakšne so dejanske alternativne), je bila posebna podijska diskusija posvečena vprašanju prijateljstva mesta Celovcem in Managvo.

Kakor je dejal pater Siegmund Kripp, ki dela v Nikaragvi kot vodja razvojnopolitičnega oddelka, so v tej državi danes potrebni veliki napori, da bi deželi zagotovili ekonomsko preživetje. Medtem ko namreč ZDA tudi pod novim predsednikom Bushom nudijo kontrastom vojaško podporo, primanjkuje v Nikaragvi, kjer po revoluciji gradijo socialistično družbo, predvsem denarja za najosnovnejše družbene potrebe. Velik problem je onesnažena voda, manjka osnovna zdravstvena oskrba, primanjkuje šol, vrtcev, igrišč... V tej zvezi je Kripp pozval tudi

celovške mestne politike, naj pomagajo in začnejo vsaj s prijateljsko pogodbo.

Podžupan Peterle je tako pomoč tudi obljubil, hoče pa še preveriti konkretne projekte. V okviru te razprave na univerzi pa je prišlo tudi do živega primera mednarodne solidarnosti: Janko Messner, ki je skupaj s koroškim umetnikom Hansom Staudacherjem izdal knjigo pesmi o Nikaragvi, je Siegmundu Krippu predal izkupiček knjige (60.000 šilingov). Kripp bo pomoč posredoval nikaragvanski vladi, ki bo za ta denar nakupila papir, pisala in črnilo.

Svetovni dan miru v znamenju manjšin

Slavnostni govorniki v okviru proslave 'Stalnih zastopstev Vatikanu' k 22. svetovnemu dnevu miru v dunajskem centru OZN so posvetili posebno pozornost narodnim manjšinam. Bivši avstrijski nadškof kardinal König je opozoril na nujnost zakonske manjšinske zaščite.

Spoštovanje in varovanje manjšin je bistven prispevek k socialnemu in političnemu

miru, je dejal König. Zvezni predsednik Waldheim pa je na isti proslavi dejal, da Avstrija sicer ima zakonsko predvideno zaščito manjšin, da pa so slednje še vedno soočene s „šovinizmom in netolerantnostjo“. Predsednik je pri tem opozoril na pravice slovenske manjšine na Koroškem, ki jih je mogoče do popolnosti izpolniti samo s „solidarnostjo večine z manjšino.“

Nagrada Podgorskemu

„Za zasluge na znanstvenem in publicističnem področju v korist narodnih skupnosti v Avstriji“ podeljuje Informacijski center avstrijskih narodnosti letošnjo publicistično nagrado generalnemu intendantu ORF Taddhäusu Podgorskemu. Podgorski bo danes na Dunaju prejel nagrado kot priznanje za uvedbo televizijskih oddaj v hrvaškem in slovenskem jeziku. Predal mu jo bo poslanec Karel Smolle, slavnostni govornik pa bo dvorni svetnik dr. Reginald Vospersnik.

**Slovenski vestnik
dvakrat tedensko!**

HEUTE
IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Artikel 7 des Staatsvertrages seit 34 Jahren nicht erfüllt!

Zum 34. Jahrestag der Unterzeichnung des Österreichischen Staatsvertrages erklärte der Sekretär des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten, Dr. Marjan Sturm, daß die wichtigsten Bestimmungen des Artikel 7 nach wie vor nicht erfüllt sind. Obwohl der Artikel 7 eine Schutzfunktion für die Erhaltung der Volksgruppe ausüben sollte, hat die Assimilation in den letzten 34 Jahren trotzdem verheerende Folgen bewirkt.

Durch restriktive Maßnahmen und durch ein minderheitenfeindliches Klima wurde die Volksgruppe derart assimiliert, daß sie in ihrer Existenz bedroht ist. Den Höhepunkt dieser Politik stellt zweifellos das Schultrennungsmodell des Parlaments vom Vorjahr dar.

Der Zentralverband slowenischer Organisationen stellt fest, daß Österreich mit einer solchen Minderheitenpolitik nicht europareif ist und fordert daher die Bundesregierung auf, den Artikel 7 nach Buchstaben

und Geist zu erfüllen.

Die Erfüllung von klar definierten Rechten von der Beschickung des Volksgruppenbeiräte abhängig zu machen, kann nur als weiterer Beweis einer minderheitenfeindlichen Erklärung des Sekretärs des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten.

24. Mai: SPÖ wird Haider boykottieren

Dr. Jörg Haider wird in der für Mittwoch, dem 24. Mai, 15 Uhr, einberufenen Sitzung des Kärntner Landtages nicht zum neuen Landeshauptmann gewählt werden! Die SPÖ wird beim Punkt „Wahl des Landeshauptmannes“ aus Protest gegen Haider den Sitzungssaal verlassen und somit die Wahl Haider verhindern. Für die Wahl Haider ist nämlich die Anwesenheit von mindestens 24 Abgeordneten notwendig, die durch den Exodus der 17 SPÖ Mandatäre jedoch nicht mehr gegeben sein wird.

Ferienaufenthalte für Kinder in Italien und Jugoslawien

Wie schon in den Jahren zuvor, bietet auch heuer das Landesjugendsekretariat die Möglichkeit eines Ferienaufenthaltes für sieben bis vierzehnjährige Kinder in Italien und Jugoslawien an. In Jugoslawien können sich die Kinder auf der Insel Krk in Baška in der Zeit von 3. bis 14. August 1989 erho-

len. Der Preis dafür beträgt – unverändert – 2.800 Schilling.

Anmeldungen nimmt das Landesjugendsekretariat beim Amt der Kärntner Landesregierung, 9021 Klagenfurt, Völkermarkter Ring 29 (Alte Kelag), Telefon: 536 – 30 522 entgegen.

Alpen-Adria-Messekalender

Erstmals wurde auf Initiative und Vorschlag der Klagenfurter Messe Betriebsgesellschaft, die derzeit den Vorsitz in der Alpen-Adria-Messedirektoren-Konferenz führt, ein Alpen-Adria-Messekalender herausgebracht! Mit einer Auflage von 20.000 Stück werden die Messeveranstaltungen der Alpen-Adria-Kernländer Jugoslawien, Italien, Ungarn und Österreich übersichtlich dargestellt und in sechs Sprachen publiziert. Dieser Messekatalog wird durch die Alpen-Adria-Messen verteilt und ist kostenlos auch bei der Klagenfurter Messe Betriebsgesellschaft zu beziehen.

Die Zusammenarbeit in der Messedirektion-Konferenz wurde im Jahr 1987 durch die Klagenfurter Messe neu belebt. Dieser Gemeinschaft gehören in der Bundesrepublik Deutschland die Messen München und Nürnberg, in Italien die Messen Gorizia (Görz), Verona, Pordenone, Triest, Udine, Bolzano (Bozen), Milano (Mailand), Vicenza, Padova (Padua), Bergamo, Busto d'Arzizio, in Jugoslawien Kranj, Gornja Radgona, Ljubljana, Maribor, Celje, Zagreb in Ungarn Szombathely (Steinamanger), Sopron (Ödenburg) und in Österreich Graz, Klagenfurt, Ried und Wels an.

Sele/Zell hat neuen Bürgermeister

Die Gemeinde Sele/Zell im Bezirk Klagenfurt-Land hat seit Mittwoch abend eine neue Gemeindeführung. Der Sozialist Engelbert Wassner wurde mit den Stimmen seiner Partei und der ÖVP zum neuen Bürgermeister gewählt, neuer erster Vizebürgermeister ist Franz Uznik (SPÖ). Fortunat Olip von der EL bleibt 2. Vizebürgermeister.

Vse o davčni vrednosti gospodarske enote

Vsak davek v Avstriji potrebuje za odmero določeno osnovo. Te osnove so npr.:

- dohodek pri dohodnini (Einkommensteuer)
 - premoženje pri premoženjskem davku (Vermögensteuer)
 - plačilo pri prometnem davku (Umsatzsteuer)
- Iz teh razlogov je tudi davčna vrednost gospodarske enote osnova za:
- zemljiški davek (Grundsteuer)
 - obrtni davek (Gewerbesteuer)
 - davek na dediščino in darila (Erbchafts- u. Schenkungssteuer)
 - davek kmetijsko-gospodarskih obratov – npr. za dohodnino pavšaliranih kmetov
 - premoženjski davek

Torej je davčna vrednost gospodarske enote pomembno merilo za obdavčenje v Avstriji.

Zakonska osnova za davčne vrednosti gospodarskih enot (Einheitswert)

je v Avstriji zakon o ovrednotenju (Bewertungsgesetz). Potemtakem razlikujemo 4 vrste premoženja, ki jih pozna zakon o ovrednotenju:

- 1) kmetijsko-gozdarsko premoženje (land- und forstwirtschaftliches Vermögen)
- 2) nepremičninsko premoženje (Grundvermögen)
- 3) premoženje obrata (Betriebsvermögen)
- 4) ostalo premoženje (sonstiges Vermögen)

Finančni urad davčne vrednosti gospodarskih enot ne ugotavlja vsako leto, temveč v določenih presledkih. Kmetijsko-gozdarsko premoženje ter nepremičninsko premoženje ugotavlja vsakih 9 let; premoženje obrata (Betriebsvermögen) pa vsaka 3 leta. V tem času izgleda situacija:

	zadnje ugotavljanje	naslednje ugotavljanje
● kmetijsko-gozdarsko premoženje	1. 1. 1988	1. 1. 1997
● nepremičninsko premoženje	1. 1. 1973	1. 1. 1991
● premoženje obrata	1. 1. 1989	1. 1. 1992

Iz omenjenih podatkov je razvidno, da finančni urad pozna davčne vrednosti v obliki odločbe (Bescheid) samo za kmetijsko-gozdarsko premoženje, za nepremičninsko premoženje ter za premoženje obrata. Ostalo premoženje (naša 4. vrsta) je takozvano subsidiarno premoženje in se na finančnem uradu ne ugotovi s posebnim postopkom – kakor npr. kmetijsko-gozdarsko premoženje, nepremičninsko premoženje ter premoženje obrata. Iz tega razloga se v tem članku tudi ne bom ukvarjal z ostalim premoženjem.

Prej sem omenil, da premoženje ne ugotavljajo vsako leto, temveč v določenih presledkih (glej tabelo). To pomeni, da odločba finančnega urada npr. pri kmetijsko-gozdarskem premoženju velja naslednjih devet let. Pri nepremičninskem premoženju ta rok (9 let – glej tabelo) ne more držati iz raznolikih razlogov!

Med to dobo se na novo ugotavlja samo takrat, če se premoženje iz leta v leto spreminja: npr. finančni urad na novo ugotovi premoženje obrata (Betriebsvermögen), če se je to v teku enega leta spremenilo za 1/5 ali pa vsaj za 50.000 šil. Na vsak način pa mora finančni urad izdati novo odločbo, če se je premoženje obrata spremenilo za več kot 1 milj. šil. Termin za ovrednotenje: 1. 1. tekočega leta (npr. 1. 1. 1988).

Posamezna premoženja

1.) Kmetijsko-gozdarsko premoženje:

Pri tem premoženju se ovrednoti celotni obrat. Upoštevajo se:

- zemljišča

darski pogoji za dohodek obrata.

Naravni pogoji so:

- lastnosti tal oz. zemlje
- klimatski pogoji...

Gospodarski pogoji so:

- lega obrata (blizu važnih cest)
- velikost obrata

Ker je – pod zgoraj omenjenimi pogoji – težko oceniti in vrednotiti, si finančni urad pomaga s hektarskim količnikom (Hektarsatz). S 1. 1. 1988 so za vso Avstrijo ugotovili hektarski količnik v višini 31.500 šil.

Rezultat vseh teh omenjenih faktorjev je odločba o davčni vrednosti gospodarske enote (Einheitswertbescheid). Če s to odločbo niste zadovoljni, morate v teku enega meseca po dostavi (Zustellung) – napraviti priziv na pristojni finančni urad.

2) Nepremičninsko premoženje (Grundvermögen):

Ta vrsta premoženja zaobsega celotno zemljiško posest vključno s poslopji ter celotno pritliklo nepremičnino (Zubehör des Grund und Bodens)

Finančni urad razlikuje:

- nezazidane nepremičnine/zemljišča (unbebaute Grundstücke)
- zazidane nepremičnine/zemljišča (bebaute Grundstücke)

To omenjam zaradi tega, ker finančni urad nezazidana zemljišča ovrednoti drugače kot zazidana. Npr. pri zazidanih zemljiščitih upošteva način zidanja, starost poslopja, lego poslopja, uporabnost poslopja...

Rezultat ovrednotenja je odločba o davčni vrednosti nepremičninskega premoženja. Proti tej odločbi imate prav tako (v enem mesecu) možnost priziva.

3) Premoženje obrata (Betriebsvermögen)

Ta vrsta premoženja je za finančni urad najvažnejša. K temu premoženju šteje pravzaprav vse, kar lahko služi obratovanju nekega podjetja. Iz tega je že razvidno, da to premoženje obrata zajema vse stvari, ki služijo podjetju brez ozira na to, ali je premična, nepremičnina, telesna, netelesna, materialna, imaterialna, aktivna, pasivna.

Kako ovrednotijo

Zato jim služi bilanca podjetja. Na aktivni strani bilance imamo premoženje naprav (Anlagevermögen) ter premoženje, ki stalno kroži. Na pasivni strani imamo kapital podjetja ter rezerve (Rücklagen), bodoče izdatke (Rückstellungen) ter obveznosti (Verbindlichkeiten).

Aktivna stran:

- **Zemljišča** oz. poslopja so v bilanci zabeležena s stroški nabave. Za davčno vrednost obrata pa finančni urad ne vzame vrednost, ki je za zemljišča zapisana v bilanci, temveč tisto davčno vrednost, ki je bila za ta zemljišča ocenjena v posebnem postopku.

- **Stroji in druge naprave** se ovrednotijo s stroški nabave oz. stroški proizvodnje (Anschaffungs- Herstellungskosten). Od teh stroškov moramo odračunati še letno amortizacijo za uporabo strojev. Če so stroji in druge naprave že odpisane (to se pravi, da so v bilanci zabeležene z 1 šil. vrednosti), potem se pri ovrednotenju obrata za davčno vrednost ne upošteva ta opominski šiling (Erinnerungsschilling), temveč vsaj 15% nekdanjih stroškov.

Občni zbor Posojilnice-Bank Celovec

Ob 100-letnici prvič bilančna vsota preko 100 milijonov

Na rednem občnem zboru Posojilnice-Bank Celovec, ki je potekal 11. 5. 1989 v kletni dvorani Zveze slovenskih zadrug v Celovcu je predsednik upravnega odbora prof. mag. F. Brežjak lahko poleg številnih članov pozdravil tudi zastopnika Zveze slovenskih zadrug višjega revizorja Kristofa ter poslovodjo dipl. trg. J. Habernika. Bilančna vsota je v poslovnem letu 1988 prvič preseгла 100 milj. šil. in je nasproti 93 milj. v letu 1987 znašala 115 milj. Posojilnica-Bank tudi prvič izkazuje pozitiven lasten jamstveni kapital v znesku 900.000 šil., kar znaša 0,9% bilančne vsote. Zagotovo pa je treba pri tem upoštevati še tihe rezerve Posojilnice-Bank Celovec, tako da je dejanski lastni kapital precej višji. Posojilnica je v Sekiri prodala 4,5 ha gozda nekemu radiškemu rojaku. V tem letu se je dokončno uredila tudi zadeva hotela Korotan, tako da ima celovška posojilnica sedaj vse možnosti za nor-

malno poslovanje. Razmišlja se tudi prodaji hiše na Dunaju, ki povzroča posojilnici večje stroške. Poslovodja Alex Simenc je poročal, da je bilo stanje hranilnih vlog ob koncu 1989. leta 96 milj. šil., stanje kreditov pa 56 milj. Predsednik nadzornega odbora Matevž Wakounig je poudaril dobro vzdušje v vseh odborih, kar omogoča dobro delovanje v prid posojilnice, treba pa je misliti na vstop Avstrije v EGS in zato na večjo konkurenco. Zadnje predavanje direktorja Hranilnice in posojilnice Opčine pri Trstu pa da nakazuje nove perspektive, ker je bilo slišati, da imajo majhne posojilnice vsekakor možnosti preživetja tudi v tem velikem evropskem prostoru. Posojilnica-Bank Celovec razmišlja tudi o ustanovitvi dodatne poslovalnice v Celovcu na Rožanski cesti ali v bližini univerze. Ker jo precej bremenijo izgube iz prejšnjih let v višini 6 milj. šil., bo vsekakor njena

glavna naloga, da te izgube v naslednjih letih pokrije in si tako poveča jamstveni kapital ter možno bazo za dodatne investicije. Predstavnik Zveze slovenskih zadrug je izrazil, da bo zveza kot deželna centrala podpirala prizadevanja Posojilnice-Bank Celovec v zadevah reklame, prospektov, strokovnih predavanj, računovodstva in konzorcijalnih kreditov. S tem, da je Posojilnica-Bank Celovec v zadnjih letih tako povečala svoje poslovanje, je zdaj vsekakor sposobna, da ostane samostojna, ker se po bilančni vsoti nahaja že na 715. mestu od skupaj 860 zadružnih bank v Avstriji.

V široki diskusiji, ki je sledila poročilu, je bila poudarjena potreba po večjem poslovanju z vrednostnimi papirji ter po boljši legi posojilnice v Celovcu. Poslovni rezultat prvega četrtletja 1989 je na lanskoletnem nivoju in je zato pričakovati tudi uspešno poslovno leto 1989.

Hak

kov nabave že odpisanih strojev.

- **Terjatve, denarna sredstva ter imetje v dobro pri bankah** se tudi za davčno vrednost obrata ovrednotijo s tistimi vsotami, s katerimi so zabeležene v bilanci.

- **Izjema:** inozemske terjatve se ocenijo s 85% terjane vsote. Če so te terjatve dvomljive, potem se lahko ovrednotijo z nižjo vrednostjo.

- **Tuzemski vrednostni papirji**, ki so zabeleženi v bilanci se ocenijo s 95% vpisane vrednosti.

- **Inozemski vrednostni papirji** se ocenijo z vrednostjo na dunajski borzi (Wiener Börse).

- **Blago ter zaloge** (Waren und Vorräte) se tudi za davčno vrednost obrata ocenijo s tisto vsoto, ki je zanje vpisana v bilanci obrata.

Pasivna stran:

Financarji so predvsem strogi pri ovrednotenju pasivne strani. Njena vsota se namreč odtegne od vsote aktivne strani. Razlika je davčna vrednost obrata (Einheitswert des Betriebsvermögens). Če iz teh razlogov je razumljivo, da interesi podjetnika, kar se tiče pasivne strani, ne ustrezajo interesom finančne uprave. Podjetnik hoče „visoko“ pasivno stran, ker je potem podjetje manj vredno in je s tem tudi davčna vrednost manjša; finančna uprava pa hoče visoko aktivno stran, ker je potem osnova in s tem davčna vrednost podjetja višja. Zaradi tega se določene bilančne pozicije pasivne strani, ki so vnešene v bilanco, pri ugotavljanju davčne vrednosti obrata NE upoštevajo.

Pozicije:

- **Lastni kapital** (Eigenkapital) pri ugotavljanju davčne vrednosti ni odbitna postavka (Abzugspost)

- **Rezerve** (Rücklagen), ki so v bilanci pasivne postavke, pri ovrednotenju obrata za ugotovitev davčne vrednosti niso priznane kot odbitne postavke.

- **Upoštevanje bodočih izdatkov v bilanci** (Rückstellungen) se tudi pri odmeri davčne vrednosti le deloma prizna. Na vsak način niso priznani bodoči izdatki, ki jih podjetnik odreja za odpravnine ter pokojninske dolžnosti do aktivnih delojemalcev (Rückstellungen für Abfertigungsverpflichtungen und Pensionszusagen an aktive Arbeitnehmer). Bodoči izdatki za že upokojene delojemalce so iz teh razlogov pri odmeri davčne vrednosti obrata odbitna postavka.

- **Davčne obveznosti obrata** (npr. obrtni davek, Gewerbesteuer) so pravtako odbitna postavka.

Ob koncu ovrednotenja se seštejeta oz. odštejeta aktivna ter pasivna stran. Diferenčna vsota pomeni davčno vrednost obrata. Če z vsoto davčne vrednosti niste zadovoljni, imate možnost, da v teku enega meseca po prejemu odločbe naredite priziv na pristojnem finančnem uradu.

dr. Marian Wakounig

Ob 100-letnici delovanja Posojilnice-Bank Celovec

V zadnjih desetletjih prejšnjega stoletja se je pri koroških Slovencih začelo gospodarsko prebujanje in iskanje samopomoči. Zadolženost kmeta kot posledica prehoda naturalnega gospodarstva v tržno in tedanje krize so kmeta privedle v revščino. Potreba po ugodnih kreditih je bila velika. To je bil tudi vzrok ustanavljanja slovenskih posojilnic.

Na iniciativo dr. Valentina Janežiča je bila leta 1872 ustanovljena prva slovenska posojilnica, in sicer v Šentjakobu v Rožu. Leta 1884 je bila ustanovljena Posojilnica Plajberk in leta 1886 kar dve: v Ločah in Šmihelu. Prav tako sta bili leta 1889 ustanovljeni dve posojilnici: na Djekšah in v Celovcu. Od teh obstajata danes še dve samostojni, to sta posojilnici v Šentjakobu in v Celovcu.

16. 5. 1889 je enajst ustanoviteljev ustanovilo posojilno društvo Celovec. Medtem ko so bili ustanovitelji v Šentjakobu v glavnem kmetje, so bili v Celovcu predvsem duhovniki in uradniki. Med 11 ustanovitelji najdemo samo 3 kmete, 5 duhovnikov, 2 uradnika in 1 odvetnika. Tako je imela posojilnica v Celovcu že ob ustanovitvi v svojih vrstah sorazmerno veliko inteligence. Na občnem zboru leta 1895 je prišel v odbor še ustanovitelj posojilnice v Šentjakobu dr. Valentin Janežič, višji vojaški zdravnik v pokoju (Oberstabsarzt i. R.), za predsednika pa je bil izvoljen Valentin Pod-

gorc, tedanji prefekt v Marijanišču. To mesto je msgr. Podgorca obdržal do leta 1939, dokler ni škofijstvo duhovščini prepovedalo delovati v zadružnih odborih. Po vojni je bil leta 1949 spet izvoljen za predsednika, kar je ostal do svoje smrti. Ob 100-letnici posojilnice v Celovcu lahko rečemo, da je bil polovico tega časa njen predsednik.

Poslovna sposobnost in agilnost vodstva je celovški posojilnici omogočila hiter vzpon. Že 1909. leta je zadruga kupila posestvo v Sekiri ob Vrbskem jezeru, kjer so leta 1952 začeli graditi hotel Korotan. Do leta 1941 je zadruga dovolila 3750 posojil in štela 501 člana s 1273 deleži. Bila je ena najmočnejših slovenskih posojilnic na Koroškem. Od skupno 36 posojilnic je sama imela 10% članov, 10% hranilnih vlog in 8,25% skupnega seštevka rezervnih skladov.

Leta 1941 so bile nekatere posojilnice likvidirane,

nekatero pa spremenjene v nemške Raiffeisnovke. 21. 4. 1941 je gestapo vdrl v posojilnične prostore in zaprl predsednika dipl. trg. Vinka Zwittera. Posojilnica je bila najprej postavljena pod komisijsko upravo, nato pa jo je, kot nekatere druge, doletela usoda, da je bila spojena z „Raiffeisenkasse Klagenfurt“.

Večletna prekinitev poslovanja je zapustila svoje negativne posledice. Sicer se je spet konstituirala že leta 1946, vendar je bila končno registrirana in mogla začeti z delovanjem šele leta 1949.

V zvezi z idejo o postavitvi zadružnega doma, kjer naj bi se šolali slovenski zadružniki, je bilo zgrajeno poslopje v Sekiri ob Vrbskem jezeru, kjer je bil potem le še hotel Korotan. Pomanjkanje kadra in velikost hotela nista dopuščala, da bi se hotel razvil v večji obrat, ki bi bil sposoben samostojno delovati. Posojilnica je po dobrih dvajsetih letih poslovanja v lastni režiji hotel oddala v najem in ga nekaj let za tem prodala in se zopet posvetila bančnemu poslovanju. (Po leg tega ji tudi novi zakon o kreditnem poslovanju ni dovoljeval, da bi se v taki meri ukvarjala z izvenbančno dejavnostjo.)

Od tega časa dalje opazimo porast bančnega poslovanja. Medtem ko se je bilančna vsota v 30 letih dvignila z 122.500 šil. v letu 1949 na 37.000.000 šil. v letu 1978, se je od 1978. do 1988., torej v 10 letih dvignila s 37 na 110 milj. šil.

Pred vojno je bilo na Koroškem 36 slovenskih posojilnic. Kljub temu, da sta bili po vojni ustanovljeni še dve, jih danes obstaja samo še devet. Če se bo proces spojitve še nadaljeval, bo pokazal čas. Zgolj ekonomsko gledano je ustvarjanje večjih enot potrebno in koristno. Pri tem pa vsekakor trpi zadružna zamisel: pomagati sosedu in tistemu, ki je v stiski, kajti sosedom, ki so preveč oddaljeni, se navadno ne posoja več.

Kljub temu, da so bili za celovško posojilnico poslovni prostori v Paulitschgasse ugodnejši, si je tudi na novi lokaciji v Bahnhofstrasse 1 pridobila svoje stranke in se tako hitro razvila. Izšolani kadri, sodobni prostori in sodobno tehnično poslovanje – vse to vpliva na to, da vedno več ljudi najde pot v naše prostore.

Franz Brežjak, predsednik upravnega odbora Posojilnice-Bank Celovec

Ob 100-letnici ustanovitve Posojilnice-Bank Celovec izrekam upravnemu ter nadzornemu odboru, poslovodjem ter vsem številnim članom te zadružne ustanove najsrčnejše čestitke celotnega slovenskega zadružništva na južnem Koroškem. Sam izhajam iz občine, kjer so slovenska duhovščina, učitelji, kmetje – posesniki in drugi že leta 1872 spoznali solidarno, socialno ter pospeševalno moč zadružne misli in zato leta 1872 ustanovili prvo hranilnico in posojilnico zadružniškega tipa v Avstriji sploh, v Šentjakobu v Rožu. Tej ustanovitvi so sledile

mukah zopet vzpostavilo, toda vseh zadanih ran dolgo ni moglo preboleti.

Danes lahko z optimizmom gledamo v bodočnost. Naše zadružne postojanke na južnem Koroškem, tako posojilnice kot tudi zadruga-marketi, so večinoma sodobno opremljene ter delujejo z najnovejšo računalniško tehniko. Osebe naših posojilnic in zadrug je dobro izobraženo in se trudi, da bi svoje stranke strokovno in predvsem prijazno postreglo. Imamo preko 6000 članov, 250 sodelavcev in preko 250 odbornikov, ki s svojim znanjem brezplačno sodelujejo v

Zadružništvo je danes aktualnejše kot kdajkoli

mnoge druge ustanovitve po raznih krajih na južnem Koroškem in tako je bilo nekako samoumevno, da se tudi v središču Koroške ustanovi zadružna hranilnica in posojilnica, in zato je leta 1889 prišlo po glavni iniciativi prečastitega gospoda Valentina Podgorca do ustanovitve hranilnice in posojilnice Celovec. Iz raznih zapisnikov se vidimo, kako so se naši zadružniki neumorno trudili za pospeševanje gospodarstva svojih članov. To naše zadružništvo je v zadnjih desetletjih doživljalo razne podvige in padce. Naj pri tem omenim samo leto 1920, ko je nato leta 1921 prišlo do ustanovitve današnje Zveze slovenskih zadrug v Celovcu. Doba med obema vojnama za zadružništvo ni bila posebno uspešna, kljub temu je po vkorakanju Hitlerja v Avstrijo prišlo do zaplembe vsega premoženja in do ukinitve zadružnega poslovanja. Po drugi svetovni vojni se je slovensko zadružništvo po mnogih

dobro zadružništva na Koroškem. Lahko rečemo, da kot odborniki ali člani v našem zadružništvu sodelujejo naši rojaki vseh poklicev pa tudi vseh prepričanj. Tako je naše zadružništvo na Koroškem danes edina avtohtona gospodarska ustanova, pri kateri nesebično sodelujejo vsi.

In prav v tem današnjem času je to še prav posebej važno, ker poleg funkcije pospeševanja gospodarstva svobodnih članov opravljamo tudi drugo nalogo, in to je doprinos k narodni kulturi in medsebojnemu spoštovanju.

Dragi zadružniki! Spoštovani člani! Storimo vse, da bo ostalo tako tudi v naprej, da se bomo izkazali vredni zadružne zamisli naših velikih prednikov – pionirjev zadružništva na Koroškem – kot so to bili ustanovitelji Posojilnice-Bank Celovec.

Predsednik Zveze slovenskih zadrug Miha Antonič

1889 – 1989

Jubilejna brošura Posojilnice-Bank Celovec vsebuje pregled stoletnega razvoja.

Vabilo

POSOJILNICA-BANK CELOVEC vabi ob 100-letnici svojega obstoja svoje člane, poslovne partnerje in prijatelje naše zadruga

na

slavnostno prireditev,

ki bo

v soboto, 20. maja 1989

ob 19. uri

v kulturnem domu na Radišah

PRISRČNO VABLJENI!

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prireditelj
Petek 19. 5. 20.00	farna dvorana, Železna Kapla	KONCERT AKADEMSKEGA PEVSKEGA ZBORA TOME TOMŠIČ IZ LJUBLJANE	Slovensko prosvetno društvo Zarja
Petek 19. 5. 19.00	gostilna Weidinger, Dunaj IV.	POPAČENA RESNICA – dr. Oliver Rathkolb (Dunaj) predava o Hitlerjevih propagandistih v Avstriji	Dunajski krožek
Sobota 20. 5.		V DEŽELI OTROK – Gostovanje Odra treh herojev iz Pirnič 15.00 v društveni sobi pri Bundru v Borovljah, 18.00 v društveni dvorani v Škofičah.	SPZ in domača društva
Sobota 20. 5.	avla slovenske gimnazije, Celovec	REDNI OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA ABSOLVENTOV NA ZVEZNI GIMNAZIJI ZA SLOVENCE V CELOVCU Vabljeni vsi člani in absolventi!	
Nedelja 21. 5.		V DEŽELI OTROK – Gostovanje Odra treh herojev iz Pirnič 10.00 v župnišči v Šentjanžu, 14.00 pri Foltu v Slovenjem Plajberku, 17.30 pri Joknu v Celovcu.	SPZ in domača društva
Nedelja 21. 5. 9.30	na Pečnici	MLADINSKI DAN – Igraje oblikovati življenje	Katoliška mladina
		9.30 Zbiranje na športnem igrišču na Pečnici, 10.00 maša pri kapelici, 12.00 kosilo, 13.30 mladinski jormak, (gibalne, skupinske, partnerske igre, farni jormak), 15.30 kulturni spored (tamburaši iz Loč, Plazniška dekleta, farna mladina iz Železne Kaple z odrskim prispevkom, Gabriel Lipuš), 16.45 zaključek.	
Nedelja 21. 5. 14.30	farna dvorana, Šmihel	„EIN MÄRCHEN AUS ST. MICHAEL – PRAVLJICA IZ ŠMIHELA“ Igrajo: Šolarji iz ljudske šole Šmihel.	
Torek 23. 5. 19.30	Domgasse 19, Celovec	REDNI OBČNI ZBOR KDZ	
Sreda 24. 5. 20.30	dvorišče samostana Vernberk	PONIŽANI IN RAZŽALJENI Pesmi zatiranih narodov Nastopa: Mešani pevski zbor Rož iz Šentjakoba.	Sestre iz Vernberka
Četrtek 25. 5. 20.00	farna dvorana, Šentjakob v R.	SOCIALNI POLOŽAJ V ŠENTJAKOBU Podijska diskusija Sodelujejo: Ludwig Reichmann, (SP), Reinhold Kroppinig (VP), Josef Mak (FP), mag. Jakob Sitter (Slovenska gospodarska skupnost), diskusijo vodi: Peter Fantur.	Katoliška prosveta Šentjakob
Petek 26. 5. 19.30	Kino im Augarten, Gradec	SOLIDARNOSTNA PRIREĐITEV V POMOČ prof. PETRU GSTETTNERJU Nastopajo: Smrtnikovi fantje, Maja Haderlap, Jörg Martin Willauer, Peter Gstettner, Bruji. Prireditelji: Karl Renner Institut, Steirische Kulturinitiative, Grüne Akademie in štajerski Zeleni, Socialistična mladina, Mlada generacija, Klub slovenskih študentov in študentk.	
Sobota 27. 5. 20.00	avla glavne šole, Dobrla vas	KONCERT SLOVENSKEGA OKTETA V POČASTITEV SPOMINA dr. LUKA SIENČNIKA Spored povezuje: dr. Bogdan Pogačnik.	SPD Srce, EL Dobrla vas, KGZ Dobrla vas in Posojilnica-Bank Podjuna
Sobota 27. 5. 20.00	farna dvorana, Šentjakob v R.	KAPLAN MARTIN ČEDERMAR (France Bevk) Nastopa: Oder „Rož“	SPD Rož
Nedelja 28. 5. 13.30	Mladinski dom Celovec, Mikschallee 4	JUBILEJNI OBČNI ZBOR KLUBA PRIJATELJEV LOVA Ob 25. letnici organizacije	
Nedelja 28. 5. 14.30	ljudska šola, Kotmar vas	SREČANJE SOSEDNJH ZBOROV Sodelujejo: MePZ Mojce iz Šentilje, MePZ Bilka iz Bilčova, Singgemeinschaft Projern-Ulrichsberg, MePZ in Most pri Kamniku, MePZ Gorjanci iz Kotmare vasi.	SPD Gorjanci
Nedelja 28. 5. 14.00	pri gostišču Juena Čepiče	TEKMA KOSCEV	Slovensko prosvetno društvo Edinost v Štebnu
Sobota 3. 6. 20.00	Kulturni dom, Šentprimoz	SLOVESNOST OB 80-LETNICI SKLADATELJA IN DIRIGENTA RADOVANA GOBČA	SPD Danica

KULTURNE NOVICE

Film „Tevžej“

– Pred kratkim je Klub slovenskih študentov in študentk priredil dunajsko premiero filma Tevžej. Udeležilo se je izredno veliko število članov, filmu pa je sledila izčrpna razprava s snemalcem Mihom Dolinškom.

Po uspešni udeležbi na Jesenicah, so ga predvajali tudi na filmskem festivalu v Beogradu, v kratkem ga bodo kazali v Sarajevu, meseca junija pa ga bodo predvajali tudi na festivalih amaterskega filma v Ebenseeju (Zgornja Avstrija) in v Monte Catinu (Italija).

Lutkarja s pomočjo otrok sestavljata putko

Pomembna knjiga!

– Mohorjeva družba v Celovcu je v okviru razprodaje arhiva tiskarne Kleinmayr (1988 – 1985) v Celovcu nabavila prvo na Koroškem v slovenščini tiskano knjigo. To je knjiga PALMARIUM EMPYREUM, SEU CONCIONES CXXVI DE SANCTIS TOTIUS ANNI, ki jo je sestavil Pater ROGERIUS (i. e. Michael Kramer, 1667 – 20. 8. 1728).

To je zbirka pridig za govorniško šolanje slovenske duhovščine. Mohorjevi je uspel nakup prvega dela knjige, ki je izšel l. 1731 pri založbi Kleinmayr v Celovcu; 2. del je izšel l. 1743 v Ljubljani.

Čestitamo!

– Na glasbeni visoki šoli v Gradcu je zaključil študij instrumentalne in šolske glasbe Stanko Polcer iz Šentprimozja/Podrožce. Mlademu magistru iskreno čestitata SPD „Danica“ iz Šentprimozja in uredništvo Slovenskega vestnika.

RAZSTAVE

Celovec

– **Kulturna taberna Pri Joknu** – Dare Birsa (Ljubljana), lesorezi, kolagrafijske. – **Künstlerhaus/Österreichergalerie Klagenfurt** Translimina, Mlada umetnost iz Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije (24 umetnikov). Od 19. 5. do 10. 6. – **Künstlerhaus Klagenfurt/Kleine Galerie** (do 27. 5.) – Ernst Graef, Slikar dela za arhitekto na Koroškem, Düsseldorfu in Berlinu. – **Kärntner Landesgalerie** (do 4. 6.) – Heinz Cibulka, Slikovne pesmi. – **Kulturhaus/Reitschulgasse** (do 30. 5.) – Lepaki iz Litovske – Sovjetska zveza.

Tinje

– **Galerija Tinje** (do 2. 6.) – Tinca Stegovec, akademska slikarka, slike.

Pliberk

– **Posojilnica-Bank Pliberk** (do 20. 5.) – Razstava del Janeza Lebiča. – **Falke-Galerie** (Libuče) – Hermann Falke, Smrt se ne spominja. Razstava bo odprta do 23. 6.

Opera Ljubljana: 20. 5., 19.00, Tosca, Giacomo Puccini. 22. 5., 15.00, Figarova svatba, W. A. Mozart. 23. 5., 19.00, Nabucco, Giuseppe Verdi (v ital. jeziku). 24. 5., 19.00, Tosca, Giacomo Puccini.

Ivan Dolenc

Za dolar človečnosti

S Francko sva se poslovila kar na vratih. Nisva se mogla pogovarjati o preživetem večeru. Kot da sva tudi sama udeležena pri njegovi veliki teži.

V sobi in pod oknom sem še dolgo videl tiste velike in majhne, enobarvne in pisane lutke. Zakaj neki si jih je Slovenka toliko izdelala? In zakaj tiste velike, čudne oči? So kaj spraševalé? Ali so hotele kaj sporočiti?

O gospodu Slavku P. nisem imel kaj razmišljati. Jasen mi je bil in znan od pet

do glave. Videl sem bataljon njegovih sovrstnikov in somišljenikov v Avstriji, iz velike bližine in kakor pod povečalnim steklom.

Bil je eden tistih napačno opismenjenih ljudi, ki se s svojo brezobzirnostjo postavljajo, kamorkoli zaidejo. V njih gori nenasitna kmečka strast za lastnino, pomešana z grabežljivo slo po oblasti za vsako ceno. Iz njihovega testa gnetejo razbojniki dvajsetega stoletja svoje pajdaše.

Poživljeni se podijo za

svojimi sebičnimi cilji. Vse na svetu hočejo samo zase, ne ustavijo se pred nobeno žrtvijo, povsod vidijo samo priložnost za svoj osebni uspeh, pa naj že imajo o tem svojem uspehu takšno ali drugačno predstavo, tudi najbolj nebogljen.

Nevarni so v svoji tragični omejenosti, nevarni v svoji blazni veri, da jim je vse dovoljeno, vse blagoslovjeno, vse posvečeno in pokajeno od začetka do kraja. Tudi umor. Umor človeka. Gospe P. na primer.

Teh svojih misli sem se kar ustrašil.

Ali je mogoče, da mi je tako tuj človek, ki govori moj jezik? V Kanadi, na tisoče milj stran od mojega doma.

Zjutraj navsezgodaj sem razgrnil po svoji postelji zemljevid mesta in si izpisal imena ulic in cest, ki so vodile odtod pa tja do urada za delo. Zajktraval sem potem s

telefonskim imenikom na mizi, s tistim rumenim delom, v katerem je vse porazdeljeno po strokah. Telefonsko knjigo sem si bil prinesel s seboj iz veže, kjer je visel plačilni telefon.

S svinčnikom sem iskal samo naslove iz prehrambene industrije. Rekel sem si, da takšne fabrike morajo delovati tudi sredi zime, pa naj že vse druge uživajo prisilno zimsko spanje. Izpisal sem si petnajst imen in petnajst ulic in cest s hišnimi številkami. V petih, šestih urah jih prehodim.

Zunaj je bil mrz, da sem se pred rdečimi semaforji zatekal v okrilje hiš in med vrata trgovin. Tam sem pocepetal z nogami, da sem si jih malo segrel in stresel sneg s čevljev, potem sem naglo stekel dalje skozi zeleno luč.

Kmalu sem stal pred svojim prvim naslovom. Z roko

zapisan napis je visel pred vhodom: No Help Wanted.*

Pogledal sem še k vratarju, ki se je grel v svoji loži, in ko mi je še ta odkimal z glavo, sem se obrnil in se pognal naprej po cesti.

V tovarni mesnih izdelkov so delale samo ženske.

Pred velikim skladiščem neke samopostrežne mreže so se sprehajali člani unije z velikimi lepaki, ki so jih imeli obešene okrog vratu. Štrajk. Iz nizkega, dolgega poslopja so vozili tovornjaki, naštel sem jih pet v nekaj minutah, iz notranjosti sem slišal udarjanje dvigalnih naprav in zamolklo trkanje zabojev. Skladišče je torej še kar nadalje poslovalo. Vendar nisem vstopil.

* No Help Wanted! – Ne potrebujemo delavcev!

(dalje prihodnjič)

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	V TEM TEDNU NA TELEVIZIJI
PE 19.5.	10.30 Srečna človeka; 12.10 Notranjepolitični report; 13.45 Burleske; 14.00 Otroški spored; 16.00 Oddaja za najmlajše; 17.10 Nenavadni rekordi; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.17 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Šport; 20.15 Primer za dva; 21.20 Roda Roda (2); 22.20 Trailer; 22.50 Poker s štirimi damami; Aktualno.	16.40 Tedaj; 16.45 Dediščina Guldenburgov; 17.30 Družina človek; 18.00 Sužnja Isaura; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Potujoči med svetovi; 21.20 Znanstveni magazin; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Šport z nogometom; 22.50 Imenitne vizije na poti v pekel; 1.45 Poročila.	10.10 Tednik; 11.00 Alpe-Jadran; 11.30 Ob Njemnu; 12.25 Videostrani; 16.20 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 18.10 Spored za otroke: M. Matičetov; Zverinice iz Rezije; Safari; 19.00 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 V hribih se dela dan...; 20.35 Druga godba '88; 21.00 Detektiva iz Miami; 21.50 Dnevnik; 22.00 Ladja-svetilnik; 23.30 Videostrani.	 <p>Med dobrim in zlom na ladji Petek, 19. 5. 1989, TV Lj1, 22.00 – Sodobni nemški pisatelj Siegfried Lenz je leta 1960 objavil zbirko novel pod naslovom „Ladja-svetilnik“. Avtor je znan po tem, da ga zanimajo politični in družbeni konflikti vojnega in povojnega časa. Moralna vprašanja razlaga predvsem z didaktično pedagoškimi prijemi. Naslovno zgodbo je poljski režiser Jerzy Skolimowski leta 1985 prenesel v filmsko podobo. Ladja-svetilnik potegne iz pokvarjenega čolna tri brodolomce, oborožene kriminalce na begu. Kapitan pa je na ladjo vzel tudi sina, ki je zašel v težave in s katerim ne najde skupnega jezika. Za kapitana je najpomembnejša varnost posadke in preprisanje, da mora plavajoči svetilnik še naprej opozarjati ladje na nevarnosti. Zaradi tega pride kmalu do nesoglasij. Čeprav je prizorišče preneseno na obalo Virginije, pa so v filmu ohranjene vse poteze Lenzove pripovedi. Skolimowski je posnel film o dobrem in zlu, pogumu in vdanosti, o ljubezni očeta in sina.</p>
SO 20.5.	10.00 Francoščina; 10.30 Ruščina; 11.00 Sanje v Kalkuti; 12.30 Nočni studio; 14.05 Popeye; 14.25 Privatna tajnica; 16.00 Otroški Wurlitzer; 18.30 Šport; 19.30 Čas v sliki; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Štirje proti Viliju; 21.50 Hitcher-morilec na highway; 23.25 Aktualno; 23.30 Srce je samotni lovec; 1.30 Poročila; 1.35 Iz knjig: Ringelnatz.	15.55 Tedaj; 16.00 Iz parlamenta; 17.00 Srečna družina; 17.45 Kdo me hoče; 18.00 Sužnja Isaura; 18.30 Alpe-Jadran-magazin; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.55 Nogomet: Nemška demokratična republika – Avstrija (vmes EP ženske gimnastike); 22.25 Glasbena scena; 23.25 Checkpoint-live; 0.40 Poročila; 1.35 Iz knjig: Ringelnatz.	8.10 Otroška matineja: Radovedni taček: jama; M. Čanak: Čirule – čarule; 9.35 Slovenski ljudski plesi; Majske igre; Naša pesem; 16.30 Dnevnik; 16.45 Roža čudotvorna; 18.05 Harry Langdon, Močan človek; 18.30 Naš edini svet; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.30 J. Susann: Dolina lutk; 21.20 Ekslibris; 22.20 Dnevnik; 22.30 Oglejala.	
NE 21.5.	10.35 Teden v sliki; 11.00 Tiskovni pogovor; 12.30 Orientacija; 13.25 Tedaj; 13.30 Sužnja Isaura; 13.55 Čarodej in banditi; 15.20 Slike v zrcalu; 16.10 Ena, dva ali tri; 18.30 Falcon Crest; 19.15 Loto; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Samson in Delila; 22.40 Vizije; 22.45 Jura Soyfer – o preprostem človeku; 23.45 Klasična glasba; 0.15 Aktualno.	9.00 Poročila; 12.00 Ljubite klasiko?; 13.00 Dober dan, Koroška; 13.20 Slike iz Avstrije; 14.20 Športna nedelja (telovadba); 17.15 Klub seniorjev; 18.00 Sužnja Isaura; 18.25 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 19.48 Primer za državnega tožilca; 20.15 Kraj zločina; 21.55 Viktor/Viktoria; 0.05 Šport; 0.10 Aktualno.	9.30 Otroška matineja: Živ-žav; Safari; 10.45 J. Susann: Dolina lutk; 11.30 Videomeh; 12.00 Kmetijska oddaja; 14.40 Rdeča črta 7000; 16.30 Dnevnik; 16.45 Kvarlet; 18.20 Radovan Gobec: Pastirček; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.30 Dnevnik; 19.59 Zrcalo tedna; 20.20 Ptice pod nebom; 21.40 Zdravo; 23.10 Videostrani.	
PO 22.5.	10.00 Hamlet; 10.30 Privatna tajnica; 12.00 Iz parlamenta; 13.05 Primer za državnega tožilca; 14.25 Popeye; 15.15 Burleske; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Šport v ponedeljek; 21.15 Dempsey & Makepeace; 22.00 Pogledi s strani; 22.10 Providence; 0.00 Big Valley.	16.40 Tedaj; 16.45 Yinyang – serija; 17.30 Lindestraße; 18.00 Sužnja Isaura; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Gozdarska hiša Falkenau; 21.08 Mojstri kuhajo; 21.15 Šiling; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Preteklost prihodnosti; 23.10 Dunajski festival; 0.10 Aktualno.	11.25 Nikoli nisem pel očetu; 12.50 Videostrani; 16.15 Videostrani; 16.15 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 17.45 Koroška poje '86; 18.20 Spored za otroke: Radovedni taček: časopis; Majske igre; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 Beg v Španijo; 21.10 Osmi dan; 22.05 Antologija slovenske violinske glasbe; 23.05 Videostrani.	
TO 23.5.	10.00 Kmetijstvo v Avstriji; 10.00 Čarodej in banditi; 14.25 Popeye; 15.15 Burleske; 15.30 Otroški spored; 16.00 Oddaja za najmlajše; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.30 Čas v sliki; Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Atlantika; 21.00 Pogledj in ugani; 21.07 Dallas; Pogledi s strani; 22.00 Streljajte na pianista; 23.15 Big Valley; 0.05 Poročila.	16.55 Tedaj; 17.00 Šola v zelenem; 17.30 Orientacija; 18.00 Sužnja Isaura; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Spodrsiljaji televizije; 21.00 Pogledj in ugani; 21.07 Zunanjepolitični report; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Klub 2.	10.10 Šolska TV: čustva; Poletna šola v naravi; Pamet je boljša kot žamet; Šola tenisa; Angleščina; 16.15 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 18.00 Spored za otroke: M. Čanak: Čirule-čarule; Ekslibris; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 A. Scott: Senca na soncu; 21.00 Omizje; 23.00 Dnevnik; 23.10 Videostrani.	
SR 24.5.	10.00 Kompiuterski jezik logo 6; 10.30 Streljajte na pianista; 11.45 Paradiž živali; 13.00 Aktualno; 14.25 Popeye; 15.15 Burleske; 15.30 Otroški spored; 17.10 Tuje dežele – novi prijatelji; 18.00 Mi; 18.30 Falcon Crest; 19.17 Novo v znanosti; 19.30 Čas v sliki; Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Marnie; 22.25 Demonski ljudje; 23.45 Iz knjig: brata Grimm.	16.55 Tedaj; 17.00 Zgodovina avstrijskega gospodarstva; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Sužnja Isaura; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Nogomet: finale pokala mojstrov; 22.00 Čas v sliki 2; 22.25 Teleskop; 23.15 Jour fixe; 0.15 Aktualno; 0.20 Iz knjig: brata Grimm.	10.10 Mozaik; Osmi dan; Svet na zaslону; 16.15 Videostrani; 16.30 Dnevnik; 16.45 Mozaik; 18.20 Spored za otroke: Portret Branke Jurca; Babičina resnična pravljica; Miško poleno; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 20.05 Film tedna: Propad ameriškega imperija; 21.50 Dnevnik; 22.00 Svet poroča; 23.00 Videonoč.	
ČE 25.5.	13.25 Tedaj; 13.30 Šport; 14.05 Sužnja Isaura; 14.30 To je ples; 16.10 Mladinski spored; 18.30 X-razsežno; 19.15 Loto – studio; 19.30 Čas v sliki; 19.50 Šport; 20.15 Kaj bi bilo, če...?; 21.45 Vstopite; 22.00 Sestra Emanuela v Kairu; 23.00 James Levin, življenje za glasbo; 23.55 Komorna glasba; 0.25 Aktualno.	11.35 Leonard Bernstein; 13.05 Literatura na ladji; 13.15 Tatijev festival; 16.30 Čudežni blok; 17.15 Mehika pod soncem satana; 18.25 Tedaj; 18.30 Slike iz Avstrije; 19.00 Avstrija danes; 19.30 Čas v sliki; 20.15 Mož za vsak letni čas; 22.15 Yanki – včeraj smo bili še tujci; 0.25 Aktualno; 0.30 Big Valley; 1.15 Poročila.	10.10 Šolska TV; Slovenski muzeji in galerije; Galerija Božidar Jakac v Kostanjevici, vas in domačija v Istri; 16.30 Dnevnik; 19.05 Risanka; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 19.55 Vreme; 20.05 E. Orzeszkowa: Ob Njemnu; 21.05 Tednik; 21.55 Dnevnik; 22.05 I. Grafenauer: Koncert za harfo in orkester; 22.35 Krsto Papič: Skrivnost Nikole Tesle.	

Med dobrim in zlom na ladji

Petek, 19. 5. 1989, TV Lj1, 22.00 – Sodobni nemški pisatelj Siegfried Lenz je leta 1960 objavil zbirko novel pod naslovom „Ladja-svetilnik“. Avtor je znan po tem, da ga zanimajo politični in družbeni konflikti vojnega in povojnega časa. Moralna vprašanja razlaga predvsem z didaktično pedagoškimi prijemi.

Naslovno zgodbo je poljski režiser Jerzy Skolimowski leta 1985 prenesel v filmsko podobo. Ladja-svetilnik potegne iz pokvarjenega čolna tri brodolomce, oborožene kriminalce na begu. Kapitan pa je na ladjo vzel tudi sina, ki je zašel v težave in s katerim ne najde skupnega jezika. Za kapitana je najpomembnejša varnost posadke in preprisanje, da mora plavajoči svetilnik še naprej opozarjati ladje na nevarnosti. Zaradi tega pride kmalu do nesoglasij. Čeprav je prizorišče preneseno na obalo Virginije, pa so v filmu ohranjene vse poteze Lenzove pripovedi. Skolimowski je posnel film o dobrem in zlu, pogumu in vdanosti, o ljubezni očeta in sina.

H. Bernatzik Vizije pekla

Petek, 19. 5. 1989, TV A2, 20.15 – „Potujoči med svetovi“ je naslov dokumentarca, ki prikazuje pustolovsko življenje avstrijskega etnologa, znanstvenika in nenavadnega fotografa Huga Bernatzika. Avtorja sta Doris Byer in Ernst A. Grandits.

Z besedo proti poniževanju

Nedelja, 21. 5. 1989, TV A1, 22.45 – Vineta, Astoria, Lechner Edi, Columbus in Weltuntergang so naslovi del Jure Soyferja, ki jih bodo med drugim predstavili Helmut Qualtinger, Vera Borek, Herwig Seeböck in Wolfgang Hübsch. Poleg tega pa bo Helmut Qualtinger bral iz lirike Jure Soyferja, ki se je boril proti nasilju in tlačanstvu našega stoletja. Kot pisatelj se je Soyfer skušal izogniti cenzuri in zasledovanju s pisanjem kratkih dram in političnih kabaretov.

Pot do misli Neodvisni?

Ponedeljek, 22. 5. 1989, TV A2, 22.25 – V dveh delih bo na poenostavljen način prikazana pot evolucije, ki nudi tudi odgovor na vprašanje, zakaj človek lahko misli. 2. del je na sporedu 29. maja 1989, TV A2.

Sreda, 24. 5. 1989, TV A2, 22.25 – 30 let je minilo, odkar je Tibet avtonomna pokrajina pot evolucije, ki nudi tudi odgovor na vprašanje, zakaj človek lahko misli. 2. del je na sporedu 29. maja 1989, TV A2. Lama pod vse večjim pritiskom.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Petek, 19. 5.
Jezikovni pogovori (J. Messner)
Koroški liki (R. Vospersnik)
Dvojezična komunikacija (F. Merkač)

Sobota, 20. 5.
Duhovni nagovor (žpk. T. Opetnik)
Voščila (M. Hartmann)

Nedelja, 21. 5.
Šmarnice v živo iz Šentpetra na Vašinjah

Ponedeljek, 22. 5.
Mladinski dan

Katoliške mladine na Pečnici: „Igraje se spoprijeti z življenjem“

Torek, 23. 5.
Halo, prijatelji!

Sreda, 24. 5.
Glasbena sreda – Gost: Emanuel Polanšek

Večerna 21–22
„Vaščan' pojo“! (M. Grötschnig-Einspieler)

Četrtek, 25. 5.
„Ostanite v moji ljubezni“ (P. Zunder)

„Vaščan' pojo“ ljudske pesmi

Sreda, 24. maja 1989, večerna 21.00–22.00:
„Včasih se kaže, kot da danes ni več pravega smisla za ljudsko pesem, da zanjo ni prostora v sodobnem življenju. Pa se vendar še najdejo ljudje, ki jim postane toplo pri srcu, kadar zaslišijo ubrano fantovsko petje ali resnobno pripovedno pesem“, je zapisala poznavalka slovenskega ljudske kulture Dr. Zmaga Kumer.

In zares, cela vrsta ljudi je, ki z veseljem sprejmejo „fante“ iz Vesce blizu Bilčovsa, kadar pojejo stare slovenske koroške ljudske pesmi. „Vašan' pojo“, ta moški zbor, ki po Koroškem oživlja ljudske pesmi šele leto dni, goji to ljudsko dobrotno na prav izreden način.

Pogled v notranji svet zbora je pripravila Mira Grötschnig-Einspieler.

Dober dan, Koroška!

Spored za 21. 5., ob 13.00, TV A2

- Ljudska visoka šola v Celovcu – Odrasli se učijo slovensko
- Srečanje dvojezičnih učiteljev in učiteljic na Plešivcu
- Publicistična nagrada za ORF
- Akupunktorna masaža
- Šport: Prvo mesto dekliški odbojarski ekipi Slovenske gimnazije v Šentvidu
- Video-clip: Oto Pestnar: „Po celovških ulicah“

Gimnazijci osvojili kar dva naslova!

Junija meseca bodo odbojkarice Zvezne gimnazije za Slovence odšle v Rohrbach, kjer bodo nastopile kot koroške šolske prvakinja v krogu najboljših avstrijskih šolskih odbojgarskih ekip. Vseeno, kakšen rezultat bodo naša dekleta tam dosegla, pa velja, da je že osvojitve naslova koroških prvakinj zanje velik uspeh pa doslej tudi edinstvena uvrstitev kakšnega gimnazijskega šolskega moštva v koroškem prvenstvu. Velika zasluga za to gre predvsem požrtvovalnim mentoricama Magdi Errenst in Milici Gallob, ki sta v delo

z dekleti vložili tudi mnogo svojega prostega časa. Vse to pa je rodilo tudi kvaliteto in uspeh, kar nameravajo obdržati in ubraniti. Naslov najboljših pa so dosegli tudi fantje, ki tekmujejo v košarki. Medtem ko jim je v finalnih tekmah šolskega prvenstva še nekoliko spodletelo - kljub temu pa so bili tretji -, so se v klubskem prvenstvu izkazali kot najboljša ekipa. V vsem tekmovalnem niso zgubili niti ene tekme in tako prepričljivo postali prvaki. Tudi njim kot tudi trenerjema prof. Tončiju Malleju in Bogdanu Kavčiču iskreno čestitamo.

Odbojkarice slovenske gimnazije bodo v Rohrbachu zastopale Koroško.

Ob 100-letnici celovške Posojilnice je SAK prejel posebno darilo: dodatni ček, ki sta ga predala Alex Šimenc in Franz Brežjak (na levi)

Le po sreči do točk

Sicer so najzvestejši navijači Slovenskega atletskega kluba, ki so minuli petek prišli na ASV-igrišče, da bi videli tekmo SAK z Borovljami, vedeli, da slovenskemu moštvu manjka standardni napad, toda kljub temu so upali, da bodo desetouvrščenemu moštvu ATUSA iz Borovelj slovenski igralci pokazali, kaj je tehnično ubran nogomet. Toda ta pričakovanja se niso uresničila, saj so se mladi igralci očitno še preveč bali zaigrati v prvem moštvu, po drugi strani pa tudi bolj izkušeni igralci tega dne niso bili v najboljši formi. Tako je bila tekma predvsem dolgočasna, brez hitrih akcij ali lepih podaj, tekma pač, ki bi zaslužila rezultat 0 : 0. SAK se je očitno že po prvih minutah

zadovoljil z eno točko, Boroveljčani pa bi bili z njo več kot zadovoljni.

In tekma bi se bila gotovo tudi tako monotono končala, če ne bi Manfred Luschnik v 88. minuti z veliko sreče ujel podajo in jo z glavo podaljšal v vrata sicer dobrega vratarja Witschniga. Tako je SAK le še dosegel zmago, ki pa je po precej medli tekmi ni bil preveč vesel.

Po tem kolu pa je bil še manj zadovoljen Rapid Lienz, ki je na domačem igrišču igral z Brežami le 1 : 1 in tako izgubil vodstvo na lestvici. Zdaj vodi Trg, ki je premagal VSV/Beljak z 1 : 0. Nogometna zveza pa je tudi odločila, da bo obveljal rezultat tekme Lienz - Mölltal (0 : 1), pa čeprav je Lienz protestiral.

Sovodnje

Zmagovalci letošnjega mednarodnega binkoštnega nogometnega turnirja za pokal Košute so iz Italije. V finalni tekmi je ekipa iz Sovodenj s streljanjem enajstmetrovk premagala Sele s 6 : 5, medtem ko je tretja postala Škofja Loka pred kombinacijo SAK, ki je v uvodni tekmi podleгла Selam kar s 3 : 0.

Koroška liga

1. Trg	22	12	8	2	43:16	32
2. Lienz	22	12	7	3	47:15	31
3. SAK	22	11	7	4	37:15	29
4. Breže	22	9	9	4	39:25	27
5. Pliberk	22	8	9	5	37:22	25
6. Wolfsberg	22	9	5	8	27:26	23
7. SV Šentvid	22	7	7	8	25:23	21
8. Beljak	22	6	9	7	20:21	21
9. Wietersdorf	22	7	7	8	30:39	21
10. Matri	22	7	7	8	25:40	21
11. Borovlje	22	9	2	11	32:29	20
12. Mölltal	22	6	7	9	25:36	19
13. Šmohor	22	2	6	14	22:47	10
14. Magdalen	22	2	4	16	17:72	8

NOGOMETNO OGLEDALO

SAK - ATUS Borovlje

1:0 (0:0)

ASV-igrišče, 250 gledalcev, sodnik Ruch (dober); postava SAK: Dalanovič, F. Sadjak, Stern, Kuncič, Kreutz, Galo, L. Sadjak, Certov; Wieser; Blajs, Luschnig; postava Borovelj: Witschnig; Just, Kohls, Sagmeister, Ottacher; F. Spendier (57. Schaar), Schweiger (88. Pogantsch); Bergmann, M. Spendier; Weratschnig, Maver. Gol za SAK: Luschnig (88).

Pliberk - SV Šentvid

4:0 (1:0)

Pliberk, 300 gledalcev, sodnik Kaimbacher (dober); postava Pliberk: Mallegg; Hutter, Liesnig, Terčič, Lopinsky; Rossmann, Dlopst, dr. Ramsak (73. Wriessnig); Wölbl (81. Maček), Skof, Pahojnik. Gole za Pliberk: Pahojnik (38.), Skof (55.), Terčič (66.), Wölbl (75.). Ostali rezultati: Lienz - Breže 1:1, Šmohor - ATSV Wolfsberg 0:3, Trg - VSV/Beljak 1:0, Wietersdorf - Mölltal 0:0, Magdalen - Matri 5:1.

Turnir šahistov iz 4 držav v Bilčovsu

Bilčovs bo v nedeljo, 21. maja 1989 središče vrhunškega šaha in nadaljnje krepitve in sodelovanja šahistov štirih sosednjih držav Avstrije, Jugoslavije, Italije in Madžarske.

Nad 50 igralcev in šahovskih funkcionarjev bo sodelovalo na 10. jubilejnih krogu šahovskih srečanj, ki ga bo letos v okviru tekmovalnega programa za leto 1989 organizirala Slovenska športna zveza Celovec pod vodstvom Ivka Ferma v sodelovanju s

Primorsko šahovsko zvezo Koper.

Na jubilejnem srečanju bodo nastopila osemčlanska moštva iz Pirana, Nove Gorice, Tolmina, ZSSDI-Trst, Monoštra/Szentgottharda ter Slovenske športne zveze iz Celovca, v kateri bodo sodelovali tudi močni šahisti iz šahovskega kluba Bekštanj.

Tekmovalje bo v gostilni Ogris oz. pri Miklavžu v Bilčovsu s pričetkom ob 9. uri. Posamezne partije bodo trajale eno uro.

ŠPORTNI TERMINI

NOGOMET

Sobota, 20. 5. 1989: 17.00 SCA Šentvid - Dobrla vas, 17.00 KAC - Zelezna Kapla, 17.30 VSV/Beljak - Pliberk, 17.30 Borovlje - Breže.

Nedelja, 21. 5. 1989: 17.30 Matri - SAK, 10.00 ASK - Šmihel, 17.00 Žitara vas - Ruda, 17.00 Bilčovs - Šentjakob, 17.00 Galicija - Sele, 17.00 Tinje - Reichenfels, 17.00 Sinča vas - Globasnica, 17.15 Šentandraž - Klopinj.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

SILVO KOVAČ

Judit Polgar - 12-letna zvezda šaha

Največja senzacija na novi rajting listi FIDE je uvrstitev 12-letne madžarske šahistke Judit Polgar, ki je s 2695 točkami kar za 35 točk prehitela svetovno šahovsko prvakinja Majo Čiburdanidze.

Šahovski strokovnjaki Judit Polgar primerjajo tudi s slavnim bivšim svetovnim prvakom Bobbyjem Fischerjem, ki je s 14 leti osvojil naslov mednarodnega šahovskega mojstra, medtem ko je mladi Judit to uspelo že z 12 leti. Za primerjavo šahovske moči mlade Judit naj navedemo, da imajo samo trije jugoslovanski velemejstri (Nikolić, Ljubojević in Sokolov) v letošnji rajting listi FIDE večje število točk.

Kot članica Madžarske reprezentance, v kateri sta uspešno igrali tudi starejši

Juditini sestri in skupaj prigrigrale zlato olimpijsko medaljo v Solunu, je Judit v olimpijski areni dosegla fantastičnih 12,5 točk iz 13 partij.

Med olimpijskimi zmagami v Solunu velja pogledati vratolomno kombinacijo Judit Polgar proti bolgarski velemejstrici Angelovi. Na diagramu je pozicija, v kateri je Judit (bela) v prehodu iz otvoritve v sred-

njo igro žrtvovala za napad lovca in odigrala 14.Tae11. Angelova je nadaljevala 14...Lc3: 15.bc3 in s potezo 15...Db5: vzela žrtvovano figuro. Sledila je poanta kombinacije 16.Dh6!.

Črna je spoznala, da ni več dobre obrambe pred številnimi grožnjami bele. Na 16... f6 sledi: 17.Lf6: 18. Te8 z matom. Na 16... f5 prav tako 17.Lf6 Tf7 18. Te8 - z zmago. Tudi na 16...Se5 sledi 17.Lf6 in Dg7 mat. Angelova je odigrala še 16...Df5 nakar je sledil matni udar z žrtvovanjem dame 17. Df8:!!.. Na 17... Kf8: sledi 18.Lh6- in Te8 mat!

Izredna zaključna kombinacija mlade šahistke, o kateri bo šahovski svet zagotovo še veliko poročal.

